

ЗМІСТ НАВЧАННЯ ІНШОМОВНОГО ПРОФЕСІЙНО ЗОРІЄНТОВАНОГО ЧИТАННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ (ПРЕДМЕТНИЙ АСПЕКТ)

A Досліджено предметний аспект змісту навчання іншомовного читання на старшому ступені вищої школи. Означено компонент предметного аспекту змісту навчання майбутніх учителів початкової школи іншомовного професійно зорієнтованого читання.

Ключові слова: предметний аспект, зміст навчання, іншомовне професійно зорієнтоване читання, майбутній учитель початкової школи.

Александр Малюга. Содержание обучения иноязычному профессионально ориентированному чтению будущих учителей начальной школы.

A Исследован предметный аспект содержания обучения иноязычному чтению на старшем этапе высшей школы. Выделен компонент предметного аспекта содержания обучения будущих учителей начальной школы иноязычному профессионально ориентированному чтению.

Ключевые слова: предметный аспект, содержание обучения, иноязычное профессионально ориентированное чтение, будущий учитель начальной школы.

Olexandr Malyuga. Content for teaching future primary school teachers to read profession-oriented foreign texts.

S The subject aspect of the content for teaching students to read foreign texts at the senior stage of higher schools has been investigated. The subject aspect component of the content for training future primary school teachers to read profession-oriented foreign texts has been specified.

Key words: subject aspect, content for teaching, to read profession-oriented foreign texts, future primary school teachers.

Постановка проблеми. Сучасні зміни в освіті диктують підвищені вимоги до вчителя початкової школи, оскільки у державному стандарті початкової загальної освіти акцентується увага на вивченні іноземної мови (ІМ) з 1-го класу в усіх загальноосвітніх навчальних закладах [4]. З огляду на вищесказане, вчителю початкової школи необхідно постійно збагачувати свої знання та запозичувати професійний досвід у закордонних колег. Отже, особливо важливим стає розвиток у майбутніх вчителів початкової школи (МВПШ) навичок і змінь іншомовного професійно зорієнтованого читання як рецептивного виду мовленнєвої діяльності. Для цього необхідно дати відповідь на запитання: «Чого навчати?» або, іншими словами, визначити зміст навчання МВПШ на відповідному етапі навчання ІМ.

Аналіз актуальних досліджень. Питання змісту навчання іншомовного професійно зорієнтованого читання розглянуто як у фундаментальних працях [6; 8], так і у деяких сучасних дисертаційних дослідженнях [3; 5] з методики навчання ІМ. Втім, на жаль, зміст навчання МВПШ на старшому ступені вивчення ІМ у вищій школі (спеціалістів, магістрів) усе ще залишається недостатньо дослідженим, оскільки у вищезгаданих працях не враховано специфіки навчання іншомовного професійно зорієнтованого читання на старшому ступені підготовки МВПШ з іноземної мови.

Метою статті є визначення предметного аспекту змісту навчання МВПШ іншомовного професійно зорієнтованого читання на старшому ступені у вищій школі з урахуванням специфіки підготовки спеціалістів і магістрів з іноземної мови.

Виклад основного матеріалу. Роблячи опертя на визначення Н.Д. Гальської, під змістом навчання ІМ розуміємо взаємопов'язану діяльність викладача (діяльність викладача) та учіння (діяльність учня), що спрямовані на навчальний матеріал, іншими словами, – на зміст навчального предмета

[1, с. 102]. Наразі в методиці навчання іноземній мові як науці існує чимало видань методистів-учених, присвячених проблемі компонентного складу змісту навчання ІМ [1; 7; 9]. У них визначено складові або компоненти, що реалізують предметну (сфери, теми, ситуації спілкування) і процесуальну (засоби спілкування, навички та вміння) сторони мовленнєвої діяльності. Для визначення предметного аспекту змісту навчання МВПШ будемо робити опертя на компонентний склад змісту навчання ІМ, запропонований Н.Д. Гальською [1], оскільки він є детальним, структурованим і включає компоненти, що у повній мірі дозволяють реалізувати предметну сторону мовленнєвої діяльності. До них належать такі [1, с. 103]: 1) сфери комунікативної діяльності, теми, ситуації і програми їхнього розгортання, комунікативні та соціальні ролі, мовленнєві дії та мовленнєвий матеріал (тексти, мовленнєві зразки тощо); 2) система знань національно-культурних особливостей та реалій країни, мова якої вивчається.

Розглянемо компоненти змісту навчання ІМ у контексті визначення предметного аспекту змісту навчання МВПШ іншомовного професійно зорієнтованого читання. Сфера комунікативної діяльності являє собою екстралінгвістичний фон і визначає характер діяльності комунікантів, маючи вплив на їхню мовленнєву поведінку та на вибір мовних засобів. Виділяються чотири сфери комунікативної діяльності: особиста, публічна, професійна, освітня [10]. Іншомовне професійно зорієнтоване читання належить до професійної сфери комунікативної мовленнєвої діяльності МВПШ.

Визначимо зміст їхньої професійної сфери іншомовної комунікативної діяльності на старшому ступені навчання у вищій школі. Студенти магістратури проводять власні наукові дослідження, результати яких втілюються у написання магістерських робіт, що свідчить про домінування у них

науково-дослідної діяльності. Крім того, велика кількість випускників-спеціалістів вступають до магістратури, а більшість випускників-магістрів продовжують навчання в аспірантурі. Отже, вищесказане дає нам підстави вважати наукову сферу провідною складовою професійної сфери МВПШ на старшому ступені навчання ІМ. На користь наукової сфери також свідчить той факт, що їм у своїй професійній діяльності доведеться проводити творчий пошук, запозичувати знання досвідчених колег з інших країн, креативно обробляти теоретичну інформацію з метою оволодіння новими практичними прийомами у викладанні іноземної мови.

Науковий характер професійної сфери визначає перевагу наукового стилю, що представлений різноманітними науковими текстами. Існують різні думки методистів щодо класифікації жанрів наукової прози. Серед провідних письмових жанрів власне наукової прози виділяють такі: наукові статті різних типів, зокрема періодичних видань, монографії, дисертації, матеріали наукових конференцій, анотації, підручники (не нижче рівня ВНЗ), рецензії [2].

Тексти вищезгаданих жанрів є носіями інформації, яка потрібна МВПШ для задоволення власних професійних інформаційних потреб. З огляду на вищесказане, об'єктом навчання ІМ наукової професійної сфери на старшому ступені мають виступати різноманітні автентичні фахові тексти власне наукового стилю – наукові автентичні тексти. Втім, логічним є припустити, що не всі жанри наукових текстів однаково містять інформацію, яка є необхідною для задоволення професійних інформаційних потреб МВПШ, через різноманітний характер фахової інформації та способів її представлення. Отже, у представленій вище класифікації є жанри, які переважно не використовуються ними у професійній діяльності, а відтак, і не є корисними в курсі навчання ІМ. Крім того, обсяг навчального часу, відведеного на її вивчення, може виявитись недостатнім для навчання іншомовного професійно зорієнтованого читання наукових текстів усіх наявних жанрів, що вимагає виділення провідних жанрів наукових англомовних текстів для навчання МВПШ.

Так, дисертації і монографії містять, як відомо, конкретні дані з вузькоспеціалізованої проблематики, що можуть бути корисними тільки для окремих студентів. Іншомовні підручники ж можуть бути відсутніми або знаходитись на стадії розроблення, анотації та рецензії надають стислий опис проблеми і не можуть у повній мірі задовольнити професійні інформаційні потреби МВПШ. Натомість припускаємо, що провідними жанрами наукових англомовних текстів, які потрібні для задоволення їхніх професійних інформаційних потреб, переважним чином виступають тексти статей періодичних фахових видань різних типів. Це пояснюється тим, що наукова стаття має оновлену інформацію з фаху, в той час як дані, що містяться в інших джерелах, можуть бути застарілими.

Тексти наукової статті мають базуватись на певній тематиці, яка задовольняє професійні інформаційні потреби МВПШ. Теми професійно зорієнтованих текстів доцільно визначати на основі освітньо-професійних програм підготовки фахівців відповідного

освітньо-кваліфікаційного рівня. Наразі освітньо-професійні програми підготовки спеціаліста й магістра – МВПШ, знаходяться на стадії розроблення, отже, для вибору тематики текстів можемо робити операція на навчальні плани підготовки спеціалістів і магістрів спеціальності «Початкова освіта», що розроблені вищими навчальними закладами, що здійснюють відповідну підготовку фахівців. Ураховуючи навчальні дисципліни професійного спрямування МВПШ, пропонуємо такі теми текстів для навчання іншомовного професійно зорієнтованого читання: «Педагогічна освіта: сучасний етап»; «Роль вчителя у сучасному суспільстві»; «Робота в школі»; «Педагогічний менеджмент»; «Наука та її значення»; «Новітні технології в особистісному та професійному розвитку».

Проаналізуємо наступний компонент предметного аспекту змісту навчання ІМ, означений Н.Д. Гальською [1]. Він включає систему знань національно-культурних особливостей і реалій країни, мова якої вивчається. У контексті навчання МВПШ іншомовного професійно зорієнтованого читання передбачає володіння мовними та мовленнєво-культурними особливостями наукової прози, характерними для носіїв цієї мови, тобто знання етикету іншомовного наукового дискурсу. Втім, на наш погляд, особливості етикету іншомовного наукового дискурсу доцільно враховувати в процесі навчання продуктивних видів мовленнєвої діяльності (говоріння, писемного мовлення) для правильного продукування тексту. Отже, не будемо виділяти систему знань національно-культурних особливостей та реалій країни, мова якої вивчається, окремим компонентом змісту навчання МВПШ іншомовного професійно зорієнтованого читання.

Висновки. Нами було визначено предметний аспект змісту навчання МВПШ іншомовного професійно зорієнтованого читання. Він включає такий компонент: тексти іншомовних наукових статей з відповідним мовним матеріалом. Отже, технологія їхнього навчання має бути спрямована на реалізацію цього компоненту.

Перспективою подальших розвідок є докладний аналіз процесуального аспекту змісту навчання МВПШ іншомовного професійно зорієнтованого читання, дослідження лінгвістичних особливостей автентичних фахових текстів іншомовних статей з метою створення комплексів вправ для формування у них відповідних навичок і вмій.

Література

1. Гальскова Н.Д. Современная методика обучения иностранным языкам : пос. [для учит.]. – [2-е изд., перераб. и доп.] / Н.Д. Гальскова. – М. : АРКТИ, 2003. – 192 с.
2. Лыченко О.М. Етикет англомовного наукового дискурсу / О.М. Лыченко. – К. : Політехніка, 2002. – 288 с.
3. Корейба І.В. Методика навчання професійного читання майбутніх учителів німецької мови з використанням інтернет-ресурсів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Інна Василівна Корейба. – К., 2010. – 288 с.
4. Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_ovs/17911/. – 31.01.2013.
5. Романюк Ю.В. Методика формування у майбутніх фахівців з інженерної механіки читачької англомовної компетентності з використанням навчального веб-сайту : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Юлія Вікторівна Романюк. – К., 2011. – 274 с.
6. Серова Т.С. Психологические и лингводидактические аспекты обучения профессионально-ориентированному чтению в вузе / Т.С. Серова. – Свердловск : Изд-во Уральского ун-та, 1988. – 227 с.
7. Соловова Е.Н. Методика обучения иностранным языкам: продвинутый курс : пособие для студентов пед. вузов и учителей / Е.Н. Соловова – М. : АСТ : Астрель, 2008. – 272 с.
8. Фоломкина С.К. Обучение чтению на иностранном языке в неязыковом вузе / С.К. Фоломкина. – М. : Высшая школа, 1987. – 207 с.
9. Шуклин А.Н. Обучение иностранным языкам: Теория и практика: учеб. пос. [для препод. и студ.] / А.Н. Шуклин. – М. : Филоматис, 2004. – 416 с.
10. Common European Framework of Reference For Languages: Learning, Teaching, Assessment. – Cambridge : Cambridge University Press, 2001. – 260 p.